

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

**ПРОДОВОЛЬЧА ТА ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА
В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ:
ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ ТА СВІТУ**

*присвяченої 125-річчю Національного університету
біоресурсів і природокористування України*

**Секція 4. Якість освіти та гуманітарна наука в умовах війни
та глобальних викликів**

**25 травня 2023 року
Київ, Україна**

Організатор конференції:

Національний університет біоресурсів і
природокористування України

Продовольча та екологічна безпека в умовах війни та повоєнної відбудови: виклики для України та світу: мат. Міжн. наук.-практ. конф., секція 4: Якість освіти та гуманітарна наука в умовах війни та глобальних викликів (м. Київ, 25 трав. 2023 р.). Київ, 2023. С. 358.

Матеріали конференції подано в авторській редакції.

У збірнику подано результати обговорення актуальних проблем, перспектив і шляхів забезпечення продовольчої та екологічної безпеки в умовах війни, плану відновлення України, сталого розвитку світу в контексті глобальних і регіональних викликів, трансформації суспільства та формування нової парадигми розвитку.

Редакційна колегія:

Ніколаєнко С. М. (відповідальний редактор), Кваша С. М., Кондратюк В. М., Ткачук В. А., Шинкарук В. Д., Барановська О. Д., Баль-Прилипка Л. В., Братішко В. В., Глазунова О. Г., Гриценко І. С., Діброва А. Д., Євсюков Т. О., Каплун В. В., Коломієць Ю. В., Кононенко Р. В., Васишин Р. Д., Мельник В. І., Остапчук А. Д., Отченашко В. В., Рудик Я. М., Ружило З. В., Савицька І. М., Тонха О. Л., Цвіліховський М. І., Яра О. С.

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

**ПРОДОВОЛЬЧА ТА ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОВОЄННОЇ
ВІДБУДОВИ: ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ ТА СВІТУ**

*присвяченої 125-річчю Національного університету біоресурсів
і природокористування України*

Секція 4. Якість освіти та гуманітарна наука в умовах війни та глобальних викликів

Відповідальний за випуск: **Отченашко В. В.**

© НУБіП України, 2023.

УДК 141

ПРОБЛЕМА ПРИРОДИ ЛЮДИНИ В КИТАЙСЬКІЙ ФІЛОСОФІЇ

Матвієнко І.С., кандидат філософських наук, доцент (malushka20@ukr.net)
Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Питання про природу людини є традиційним для китайської філософії, починаючи з часів Конфуція мудреці Китаю приділяли особливу увагу питанню сутності людини, намагаючись зазирнути та відкрити потаємні сторінки людської природи і те як вони проявляються та можуть впливати і на навколишній світ. Основою на якій конструється розгляд питання розуміння природи людини в китайській філософії – це вплив класичної філософії Піднебесної, а саме конфуціанства та даосизму.

Детальний аналіз даного питання ми знаходимо у філософських системах Конфуція, Ян Суа, Сюнь-цзи, Мен-цзи, Хань Юя, Чжу Си і багатьох інших. Уявлення стародавніх мислителів про природу людини не сильно відрізняється від сучасних поглядів на людину, адже кожен з них розглядаючи природу людини говорив про природні якості людини, які в першу чергу пов'язані з психосоматичною структурою, адже проблема природи людини для китайської філософії наряду пов'язана з такими категоріями як добро і зло. Гао-цзи розглядаючи природу людини, визначав, що людина не добра, і не зла, тоді як Мен-цзи вказує на інші особливості люди, які на його думку бувають добрі і злі. В інших філософських системах природа людини визначалася наявністю двох одночасно і добрих, і злих характеристик. Були і інші думки, які пропагували, що природа людини від самого початку є злою (вчення Сюнь-цзи), при цьому людина – вища істота, яка є на Землі, при цьому людині потрібно постійно самовдосконалюватися, адже ніхто не народжується мудрецем, мудрість приходить шляхом самовдосконалення, тобто через навчання, а також культуру, яка і формує природу людини позбавляючи її злих наративів і формуючи шляхом освіти доброту, яка можлива лише шляхом саморозвитку та вдосконалення.

Яка ж головна ціль людини в цьому світі? Відповідей на це питання дуже багато і вони різняться між собою, але вони однозначно пов'язані з природою людини. Деякі мислителі вважають, що необхідно пізнати волю Неба, інші ж говорять про те, що у людини немає можливості пізнавати небесний світ, тому і відволікатися на дані питання не потрібно, а потрібно звернути увагу на те, щоб зрозуміти земні закони, розширювати свої знання та правильно їх використовувати. Але в такій варіативності та різноманітності думок ми можемо виділити одну відмінну особливість людської природи: людина не народжується вищою істотою і для того, щоб досягти будь чого в цьому світі вона має займатися самовдосконаленням, навчанням, розвиватися культурно і пізнавати культуру.

Цікавим фактом є те, що китайських мудреців цікавить природа людини не сама по собі, а як певна можливість самовдосконалення, як певний базовий матеріал з якого можна створити абсолютно досконалу та мудру людину, головне збагнути як впливати на людину. Саме тому, конфуціанці впевнені в тому, що і всі добрі прояви у людині, так само як і всі злі, формуються штучним шляхом і набувають можливого втілення через науку, освіту та знання.

Основою формування суспільства є саме людина, адже через вплив на кожного його члена можна сформувати «велику єдність народу», яка сформується в соціум і буде процвітаючою. Успішне суспільство наряду залежить від кожного його індивіда, саме такий принцип є основним для давньої китайської філософії. Мораль та інші ритуали були введені в загальний вжиток через те, що можна було підкорити народ та сформувати соціум. В трактаті «Чжун Юн» описано стан «чжун» (середина), тобто коли бажання людини знаходяться в цьому стані, то почуття урівноважені в серці царить гармонія та мир, таким шляхом людина та соціум прямує до «великої гармонії», яка охоплює собою не тільки людське суспільство, але і весь Космос.

Таким чином, конфуціанський метод самовдосконалення в основу свою покладає єдність людини та космосу. В уявленні всіх конфуціанців, можна знайти одну спільну ідею: необхідно вдосконалювати внутрішню культуру людини, пріоритетним має бути любов та мораль, а самовдосконалення має базуватися на пригніченні егоїстичних прагнень.

Отже, проблема природи людини в китайській філософії пов'язана з власним бажанням вдосконалювати своє «внутрішнє я» з одного боку та обмеженнями моралі, які має випрацювати людина в собі для того, щоб відповідати високому званню та формувати суспільство. Таким чином, вибудовується внутрішня гармонія людини, яка набуває зовнішнього прояву в гармонії суспільства, що веде до гармонії Космосу.